

แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

THE GUIDELINES FOR IMPROVING THE INTERNAL EDUCATIONAL QUALITY
ASSURANCE PROCESS OF SECONDARY EDUCATION IN LOPBURI PROVINCE

Received : 2 December 2025

Revised : 24 December 2025

Accepted : 29 December 2025

ปลิดา พิศพันธ์¹

Plida Pispunt

สรชัย ชูชีพ²

Sunchai Chucheeep

ภูวดล จุลสุคนธ์³

Phuwadon Cunlasukhont

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความสำคัญเพราะการประกันคุณภาพภายในเป็นกลไกหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 2) จัดลำดับความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และ 3) เสนอแนวทางพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูจากสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 320 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของทาร์โร ยามาเน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยค่า IOC และค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟาของคอนบราค

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นเร่งด่วนเรียงตามลำดับ ได้แก่ การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การติดตามผลตามมาตรฐาน การจัดทำและดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายใน จากผลดังกล่าวได้ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในทั้ง 6 ด้าน โดยมี

¹ นักศึกษาปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Masters Degree student in Educational Administration, Faculty of Education Thepsatri Rajabhat University, Thailand

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Advisor, Dr., Division of Educational Administration, Faculty of Education Thepsatri Rajabhat University, Thailand

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Co-Advisor, Assistant Professor Dr., Division of Educational Administration, Faculty of Education Naresuan University, Thailand

Corresponding Author E-mail Address: Nuupuii24@gmail.com

ขั้นตอนและกระบวนการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างครบถ้วนและเป็นรูปธรรมในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

คำสำคัญ : แนวทางการดำเนิน, ระบบประกันคุณภาพภายใน, รายงานการประเมินตนเอง

Abstract

This study is significant because internal quality assurance is a key mechanism for enhancing the quality of education. The purposes of the research were: (1) to examine the current and desired conditions of internal quality assurance implementation in schools; (2) to prioritize the essential needs in the implementation of internal quality assurance; and (3) to propose guidelines for improving and enhancing the effectiveness of internal quality assurance practices. The sample consisted of 320 administrators and teachers from schools under the designated jurisdiction, selected by using Yamane's sample size formula. The research instruments were a questionnaire and a semi-structured interview. The statistics employed for data analysis included mean, standard deviation, and the Priority Needs Index (PNI). Content validity was verified using the Item Objective Congruence (IOC) index, and reliability was assessed using Cronbach's alpha coefficient.

1) The results revealed that the overall current condition of internal quality assurance implementation was at a high level, while the desired condition was at the highest level. 2) The most urgent needs, in descending order, were: preparation of the self-assessment report (SAR), determination of school educational standards, monitoring of implementation in accordance with the standards, preparation and implementation of school educational development plans, and internal evaluation and quality assurance. 3) Based on these findings, the study proposed development and improvement guidelines for internal quality assurance in six dimensions, with procedures and processes that can be practically and comprehensively applied in schools under the Secondary Educational Service Area Office Lopburi.

Keywords : Guidelines for Improving, internal quality assurance, Self-Assessment Report

บทนำ

ในปัจจุบันการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นเพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคนสร้างชาติเพื่อเป็นกลไกหลักที่สำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้มาพัฒนาประเทศชาติ ประเทศต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษา

เปรียบเทียบว่าการศึกษเป็นรากฐานที่สำคัญของมนุษย์ ประเทศไทยก็เช่นกันได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเนื่องจากการศึกษาช่วยพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา จนเกิดความรู้และทักษะ สมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานภายใต้แรงกดดันจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ประเทศไทยต้องเผชิญ เมื่อประเทศไทยให้ความสำคัญกับการศึกษา คุณภาพของการศึกษาจึงเกิดตามมา การศึกษาที่มีคุณภาพต้องมาจากการควบคุมที่มีกลไกรักษาคุณภาพและยกระดับมาตรฐานคุณภาพอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้คุณภาพและมาตรฐาน ด้วยเหตุที่ว่าคุณภาพ มาตรฐานของการศึกษาเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของมนุษย์ ซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา รัฐบาลได้มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาจึงได้ให้สถานศึกษาทำการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบไปด้วยการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา แต่ยังคงปัญหาขึ้นในการดำเนินงาน ซึ่งปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขโดยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามระบบและตามขั้นตอนของการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อจะได้แนวทางในการดำเนินงานที่เป็นระบบและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันสถานศึกษาหลายแห่งได้มีระบบการจัดการศึกษาหลายรูปแบบก่อให้เกิดสถานศึกษามีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถ เต็มตามศักยภาพและเข้าถึงมนุษย์ทุกคนเพื่อได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 15)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดความหมายและหลักการในหมวดที่ 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ในมาตรา 6 ระบุว่า “การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในมาตรา 47 ระบุว่า “ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพนอก ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงและในมาตรา 48 ระบุว่า “กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก” ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าว เป็นระบบการประเมินแนวใหม่ที่มุ่งเน้นการประเมินคุณภาพสถานศึกษาในภาพรวม (holistic rubrics) ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยจะไม่แยกส่วนหรือแยกองค์ประกอบในการประเมินผลงานหรือกระบวนการแต่เป็นการประเมินในภาพรวม ของผลงานหรือภาพรวมของกระบวนการดำเนินงานนั้น ๆ ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ และทักษะในการประเมินของผู้ประเมิน โดยผู้ประเมินต้องศึกษาและรวบรวมข้อมูล ในภาพรวมทั้งหมด ซึ่งเป็นการประเมินและตัดสินผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ตามหลักการตัดสินโดยอาศัยความเชี่ยวชาญ โดยผู้ประเมินจำเป็นต้องมีความรู้

อย่างรอบด้าน อาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันในคณะผู้ประเมิน เพื่อการตัดสินระดับคุณภาพ จะไม่ใช้การให้คะแนนตามความคิดเห็นของคนใดคนหนึ่ง ผู้ประเมินจำเป็นต้องทำความเข้าใจร่วมกันเพื่อการประเมินที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น มาตรฐานของผู้ประเมิน จึงมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, หน้า 1)

การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพมาตรฐาน ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามที่มุ่งหวัง ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร/สถานประกอบการที่รับช่วงผู้จบการศึกษาเข้าศึกษาต่อหรือรับเข้าทำงาน มีความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีคุณภาพได้มาตรฐาน แม้จะไม่เท่ากันแต่ก็แตกต่างกันไม่มากนัก นักเรียนที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาทุกแห่ง มีความรู้ความสามารถ มีทักษะและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ดังนั้น ผู้เรียนจึงเป็นผู้ที่สำคัญที่สุดในสถานศึกษา ซึ่งหมายถึง ผู้บริหาร ครู และบุคลากรสนับสนุนทุกคนในสถานศึกษาต้องคำนึงถึงตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นทำกิจกรรม หรือโครงการโครงการใดก็ตาม ผู้เรียนจะต้องได้รับผลหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม นอกจากนี้ในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคล ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามที่คาดหวัง กระบวนการ ประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา ในปัจจุบันและต้องดำเนินอย่างต่อเนื่อง ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ และดำเนินการอย่างยั่งยืน ในการดำเนินงานเพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น คุณภาพของผู้เรียน การมีระบบการจัดการบริหารสถานศึกษาที่ดีและด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 3)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่รับผิดชอบสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 25 โรงเรียน มีจำนวนผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการในสังกัดจำนวน 1,232 คน มีแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำหรับครูและผู้บริหาร กล่าวได้ว่าสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงคุณภาพของสถานศึกษา ครูและผู้บริหารได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามหลักการการบริหารคุณภาพครบวงจร PDCA (แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี, 2568, หน้า 9) และในปีการศึกษา 2567 มีสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี มีสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รับการประกันคุณภาพภายนอกจำนวน 8 โรงเรียน (คิดเป็นร้อยละ 32) จากจำนวนสถานศึกษาที่มีทั้งหมด 25 โรงเรียน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2567, หน้า 4)

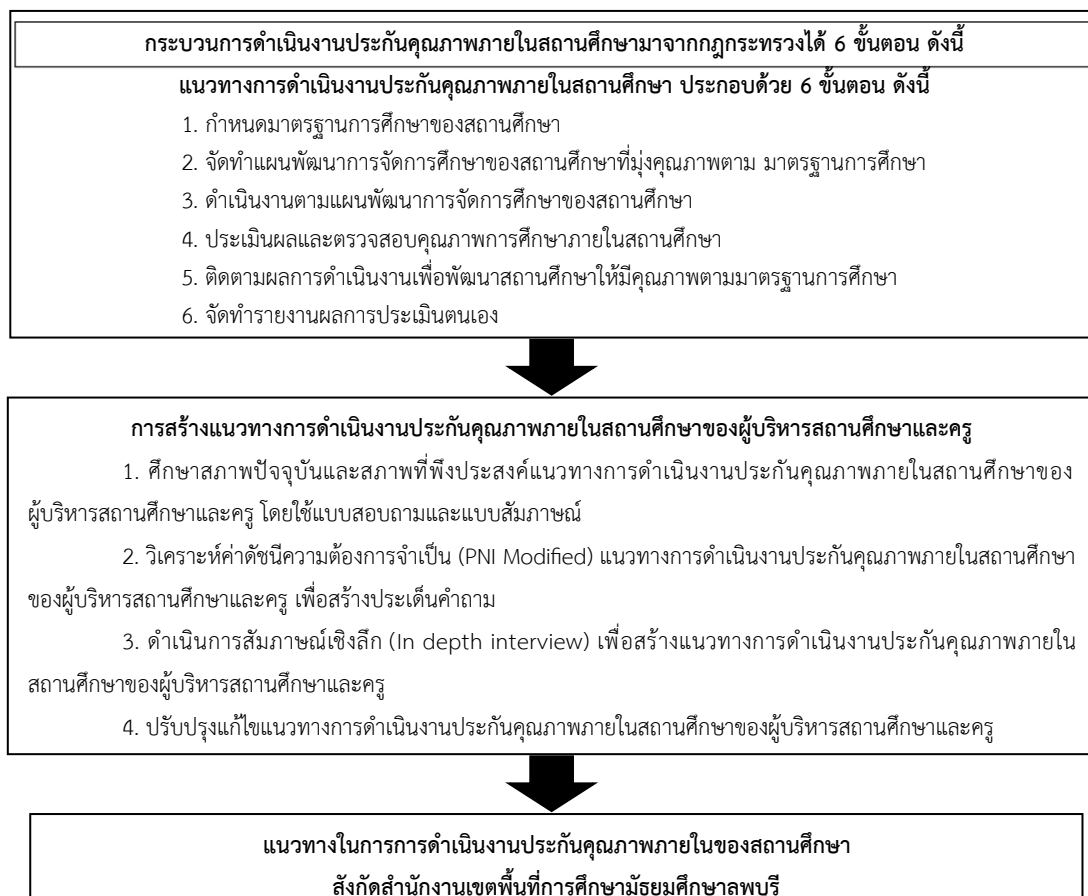
ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีขึ้น การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษาและเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และใช้เป็นข้อมูลที่

เป็นประโยชน์สำหรับสถานศึกษาไปใช้ปรับปรุงหรือนำแนวทางการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และรวบรวมแนวทางของสถานศึกษาในสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษาลพบุรี ในการพัฒนาสถานศึกษาให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษาลพบุรี
2. เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษาลพบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษาลพบุรี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำนวนทั้งสิ้น 25 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 1,232 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 64 คน และครู 1,168 คน (ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำนวนทั้งสิ้น 25 โรงเรียนได้มาจากการการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane, 1973) ที่มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เมื่อกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าที่ .05 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 320 คน ผู้บริหารจำนวน 48 คน และครูจำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 85.00 ของกลุ่มตัวอย่าง และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามขนาดของสถานศึกษาเป็น 4 ชั้นภูมิ ประกอบด้วย ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ นำมาคำนวณหาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละขนาดสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด คือ 1. แบบสอบถาม 2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

1. แบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ประเภทคำถามปลายปิด (Closed form) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบไปด้วย ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นำมาประกอบในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ก่อนนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับ สภาพ ปัญหา อุปสรรค และความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาแบบปลายปลายเปิด

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ โดยใช้คุณภาพของเครื่องมือที่มีความเที่ยงตรง (validity)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 1) จัดเตรียมเครื่องมือให้ครบตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนพร้อมทั้ง ทำรหัสในแบบสอบถามให้ตรงตามกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มไว้แล้ว เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ
- 2) ผู้วิจัยทำแบบบันทึกเสนอคณะกรรมการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามของสถานศึกษาทั้ง 25 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
- 3) จัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิจัย พร้อมแบบสอบถามที่ใส่รหัสกำกับให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เพื่อตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 48 คน และครูจำนวน 272 คน โดยอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยพร้อมทั้งชี้แจงขั้นตอนในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการแนบหนังสือที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีขออนุญาตไปยังโรงเรียนโดยตรง ส่งไปยังโรงเรียนในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และประสานกับผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ในการตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ (Google form) ภายใน 15 วัน
- 4) เมื่อได้รับแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลผ่าน Google form เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบจำนวนของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่างและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีของผู้บริหารสถานศึกษา
- 5) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยมีกระบวนการดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา โดยคำนวณหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และมีเกณฑ์ในการกำหนดระดับทั้งหมด 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด, ระดับมาก, ระดับปานกลาง, ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น จัดลำดับ นำผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในแต่ละด้าน โดยใช้ (PNI_{modified}) มาสังเคราะห์ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง นำไปใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสังเคราะห์แนวทางโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) นำมาปรับแก้ไขและจัดทำแนวทางฉบับสมบูรณ์

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือทางด้านเนื้อหา ภาษาที่ใช้ความเหมาะสมและความครอบคลุมของเครื่องมือ โดยการส่งเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คนตรวจสอบ เพื่อให้ผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขก่อนทำการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีโดยรวมและรายด้าน

(n = 320)

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1.ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษา ขอสถานศึกษา	3.44	0.58	มาก	5	4.63	0.67	มากที่สุด	2
2.ด้านจัดทำแผนพัฒนาการจัดการ ศึกษาของสถานศึกษา	3.60	0.69	มาก	3	4.61	0.67	มากที่สุด	3
3.ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนา การจัดการศึกษาของสถานศึกษา	3.75	0.71	มาก	2	4.56	0.67	มากที่สุด	4
4.ด้านประเมินผลและตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	3.78	0.71	มาก	1	4.48	0.69	มาก	6
5.ด้านติดตามผลการดำเนินการ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	3.52	0.65	มาก	4	4.53	0.70	มาก	5
6.ด้านจัดทำรายงานผลการประเมิน ตนเอง	3.42	0.63	ปานกลาง	6	4.64	0.68	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย	3.58	0.66	มาก		4.57	0.68	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$, $S.D.=0.66$) เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ($\bar{X}=3.78$, $S.D.=0.72$) 2) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}=3.75$, $S.D.=0.71$) และ 3) ด้านจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}=3.60$, $S.D.=0.69$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ($\bar{X}=3.42$, $S.D.=0.63$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$, $S.D.=0.68$) เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ($\bar{X}=4.64$, $S.D.=0.68$) 2) ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.63$, $S.D.=0.67$) และ 3) ด้านจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.61$, $S.D.=0.67$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ($\bar{X}=3.48$, $S.D.=0.69$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ค่าดัชนี ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นรายด้าน

(n = 320)

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่ พึงประสงค์		$PNI_{modified}$	ลำดับ ความต้องการ จำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา	3.44	0.58	4.63	0.67	0.3459	2
2. ด้านจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา	3.60	0.69	4.61	0.67	0.2806	4
3. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนา การจัดการศึกษาของสถานศึกษา	3.75	0.71	4.56	0.67	0.2160	5
4. ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบ คุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา	3.78	0.71	4.48	0.69	0.1852	6
5. ด้านการติดตามผลการดำเนินการให้มี คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	3.52	0.65	4.53	0.70	0.2869	3
6. ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมิน ตนเอง (SAR)	3.42	0.63	4.64	0.68	0.3567	1
รวมเฉลี่ย	3.58	0.66	4.57	0.68		

จากตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวมพบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ 1) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ($PNI_{modified}=0.3567$) 2) ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($PNI_{modified}=0.3459$) ซึ่งมีค่าดัชนีความจำเป็นเท่ากัน 3) ด้านการติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ($PNI_{modified}=0.2869$) 4) ด้านจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($PNI_{modified}=0.2806$) 5) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

($PNI_{\text{modified}}=0.2160$) และ 6) ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา $PNI_{\text{modified}}=0.1852$) ตามลำดับ

ผลการวิจัยแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จากผลการสัมภาษณ์ ในภาพรวมพบว่า การประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาควรเริ่มจากผู้บริหารสร้างการมีส่วนร่วมของครูในการกำหนดมาตรฐานและทิศทางพัฒนา พร้อม เสริมภาวะผู้นำและความรู้ความเข้าใจด้านระบบประกันคุณภาพให้สอดคล้องกันทั้งองค์กร การจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพต้องมีคณะกรรมการที่มีศักยภาพ ตัวบ่งชี้ชัดเจน แผนปฏิบัติงานเป็นปัจจุบันตามปฏิทิน และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนร่วมวางแผน การดำเนินการตามแผนควรกระจายงานตามความถนัด สร้าง แรงจูงใจและความตระหนักแก่ครู พัฒนาบุคลากรตามกรอบ และใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการจัดเก็บข้อมูลให้ ทันสมัย การประเมิน ตรวจสอบ ติดตาม และรายงาน (SAR) ต้องทำอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง มีการนิเทศจริงจังก นำผลประเมินไปปรับปรุงเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ และเผยแพร่ต่อสาธารณะโดยใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาผู้เรียนและ สถานศึกษาอย่างยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี มีดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาสภาพปัจจุบันของการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษารายด้าน และเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ 1) ด้าน ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 2) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัด การศึกษาของสถานศึกษา 3) ด้านจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา 4) ด้านติดตามผลการ ดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 5) ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 6) ด้านจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามลำดับ

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาสภาพที่พึงประสงค์ของการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ 1) ด้าน จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง 2) ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) ด้านจัดทำ แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา 5) ด้านติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และ 6) ด้านประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวม พบว่า ความต้องการจำเป็นของการ

ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ 1) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) 2) ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) ด้านการติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 4) ด้านจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และ 6) ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีรายละเอียดและเรียงตามลำดับความต้องการจำเป็น

3.แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สะท้อนแนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา ให้เป็นกระบวนการเชิงระบบตั้งแต่การทบทวนมาตรฐานให้สอดคล้องบริบทและนโยบายส่วนกลาง โดยเน้นการมีส่วนร่วมและการพัฒนาความเข้าใจของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชนด้านการวางแผนและการขับเคลื่อน ควรวิเคราะห์สภาพจริงด้วย SWOT และแปลงสู่แผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจน ลดความซ้ำซ้อนของภาระงาน กำหนดผู้รับผิดชอบ และใช้เทคโนโลยีจัดเก็บข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ด้านประเมิน ติดตาม และตรวจสอบ ควรดำเนินงานตามวงจร PDCA ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ สร้างเครื่องมือ เกณฑ์ที่เข้าใจตรงกัน และนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอเพื่อสะท้อนจุดแข็ง จุดพัฒนาและปรับแผนต่อเนื่อง ด้านรายงานผล (SAR) ควรจัดตั้งคณะทำงานรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คุณภาพจากหลายฝ่าย ตรวจสอบหลักฐานก่อนจัดทำรายงานและเผยแพร่ผ่านระบบสารสนเทศ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในรอบปีถัดไปอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

1.1 ภาพรวมผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาภายใต้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีมีความตระหนักถึงความสำคัญของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและได้ดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เช่น สร้างนโยบายและการกำกับจากต้นสังกัดมีความชัดเจนและต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพ ครูและบุคลากรมีความตระหนักและเข้าใจบทบาทของตนในกระบวนการประกันคุณภาพและมีบรรยากาศการทำงานเป็นทีม มีความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของลดาวาลย์ ตั้งมัน (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4” ผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

1.2 ภาพรวมผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี พบว่าในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างจริงจัง มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการสถานศึกษามีความพร้อมทั้งในด้านนโยบาย บุคลากร การบริหารจัดการ และการสนับสนุนจากต้นสังกัด อีกทั้งยังมีความตระหนักในสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรี วรวรรณ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวมพบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ 1) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง 2) ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) ด้านการติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 4) ด้านจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และ 6) ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จากการเรียงลำดับความต้องการจำเป็นสะท้อนให้เห็นถึง สถานศึกษาส่วนใหญ่ตระหนักถึงสำคัญของการพัฒนาในสองประเด็นหลักนี้ เนื่องจากเป็นหัวใจสำคัญ ของระบบการประกันคุณภาพภายในที่เชื่อมโยงทุกกระบวนการเข้าด้วยกัน ตั้งแต่การวางแผนเป้าหมาย การดำเนินงาน การประเมินผล ไปจนถึงการรายงานและการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษายังต้องการแนวทางที่ชัดเจนในการแปลง “มาตรฐานการศึกษาของชาติ” ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง สถานศึกษายังพบปัญหาในการรวบรวมวิเคราะห์ และสรุปข้อมูลให้ตรงตามตัวชี้วัดของแต่ละมาตรฐาน นอกจากนี้ ความต้องการจำเป็นทั้งสองด้านยังสะท้อนถึง วงจรคุณภาพ PDCA (Plan-Do-Check-Act) ของระบบประกันคุณภาพภายในสอดคล้องกับแนวคิดของของ รัชนาท กลางสอน, เยาวเรศ ภักดีจิตร, และทินกร ชอัมพงษ์ (2566) กล่าวไว้ จากการสรุปผลการนิเทศติดตามการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่าปัญหาการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาไม่มีการวางแผนในการปฏิบัติงานจึงเกิดปัญหาด้านความพร้อมของบุคลากรในสถานศึกษาที่ยังไม่เข้าใจชัดเจนว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานที่เป็นปกติ จึงทำให้รู้สึกว่าเป็นการเพิ่มภาระงาน สถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดการนิเทศติดตามตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ไม่มีการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพใน

ระดับน้อย อีกทั้งสถานศึกษาขาดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสนอความคิดเห็นในการจัดการศึกษา ส่งผลทำให้ผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและท้องถิ่น การรายงานคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาไม่ได้วิเคราะห์ตามมาตรฐานและหาสาเหตุของปัญหา และคุณภาพการศึกษาที่ได้จากการประเมินผลและการเขียนรายงาน ยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร

3. ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจากผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนด มาตรฐานของสถานศึกษา สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีความ เข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของยลพรรษย์ ศิริรัตน์ (2561) กล่าวไว้ว่า มาตรฐานการศึกษาเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้ เกิดขึ้นในสถานศึกษา

3.2 ด้านจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการ SWOT Analysis Analysis ทำให้ได้รับทราบ ปัญหาจากสภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของวันทนา เนื่อน้อย (2560) กล่าวไว้ว่า การจัดทำแผนพัฒนาการ จัด การศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระยะที่กำหนดโดยที่ บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันจัดทำอย่างเป็นระบบ

3.3 ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้บริหาร สถานศึกษาจัดอบรมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา สามารถวางแผน กำหนดเป้าหมาย พัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สอดคล้องกับแนวคิดของ จินตนา วงษ์นาค (2564) กล่าวไว้ว่า การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา สถานศึกษาต้องแต่งตั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา

3.4 ด้านประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้บริหาร สถานศึกษาและคณะครูได้ร่วมกันทบทวนมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบครบวงจรคุณภาพ PDCA สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาหะมะบาอรี มาซอ (2564) กล่าวไว้ว่า การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา

3.5 ด้านติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูรวบรวมข้อมูลสรุปผล จัดทำข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแผนปฏิบัติการและวิธีการจัดการ เรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นนำผลการนิเทศและติดตามมาวิเคราะห์สภาพปัญหาและจุดที่ควรพัฒนาจัดทำ ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแผนปฏิบัติการและวิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ งานวิจัยของ มยุรี วรวรรณ (2563) กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาต้องมีระบบกลไกการบริหารและจัดการที่เหมาะสม

กับบริบทของแต่ละสถานศึกษา ต้องดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี กำกับติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของโครงการกิจกรรมต่าง ๆ

3.6 ด้านจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาการศึกษา ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์และสรุปเป็นรายงานการประเมินตนเอง เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในรอบปีถัดไป สอดคล้องกับแนวคิดของสุตาพร หงษ์เวียงจันทร์ (2565) กล่าวไว้ว่า การจัดทำรายงานผลที่เกิดจากการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรอบปีที่ผ่านมาที่ครอบคลุมตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและนำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารโรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยสะท้อนว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาควรมีระบบที่เป็นเอกภาพและต่อเนื่อง โดยจัดทำระบบข้อมูลกลางและปฏิบัติงาน SAR ที่เชื่อมโยงหลักฐานเชิงประจักษ์กับมาตรฐานการศึกษาอย่างชัดเจน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชนในการวางแผนและพัฒนาโรงเรียน ควรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้วย SWOT เพื่อกำหนดแนวทางและผู้รับผิดชอบที่เหมาะสม ใช้กระบวนการ PDCA เป็นกลไกหลักในการประเมินและปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง พัฒนาและเผยแพร่รายงาน SAR ให้ถูกต้อง โปร่งใส และเข้าถึงได้หลากหลายช่องทาง สถานศึกษาควรรวบรวมข้อมูลสารสนเทศให้ครบถ้วน ทันสมัย และตรวจสอบได้ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานที่มีความรู้ความเข้าใจในระบบประกันคุณภาพ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1 ควรมีการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของบุคลากร ครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา

2 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบหรือศึกษาผลของการนำมาตรฐานการศึกษาที่ปรับปรุงใหม่มาใช้จริงในสถานศึกษาเพื่อประเมินประสิทธิผลของมาตรฐานที่กำหนดขึ้นว่ามีความเหมาะสม ครอบคลุม และสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษา

3 ควรมีการวิจัยความต้องการจำเป็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการอบรมเพื่อพัฒนา ส่งเสริมการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในให้ตรงตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำรายงาน ผลการประเมินตนเอง ที่สะท้อนคุณภาพการดำเนินงานได้ดียิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จินตนา วงษ์นาค. (2564). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบ้านลำแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1* [วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- มยุรี วรวรรณ. (2563). *การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3* [การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาหะมะบาอรี มาซอ. (2564). *การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี* [การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ยลพรรษย์ ศิริรัตน์. (2561). *ตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลดาวลัย ตั้งมั่น. (2561). *การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วันทนา เนื่อน้อย. (2560). *การดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1* [การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สุรัชนาท กลางสอน, เยาวเรศ รักดีจิตร, และทินกร ชอัมพงษ์. (2566). การศึกษาปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 1. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 6(3), 176–187.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี. (2566). *แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี*.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *การขับเคลื่อนการศึกษามัธยมศึกษาไทย 4.0 เพื่อการมีงานทำแห่งศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพมหานคร:
บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2567). *คู่มือกรอบแนวทางการ
ประกันคุณภาพ พ.ศ. 2567–2571 ฉบับสถานศึกษาและผู้ประเมินภายนอก*. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).